

vzw Repetitieruimtes

# Culturele infrastructuur in Gent

Onderzoek naar de noden en het aanbod aan creatie- en presentatieruimtes in Gent.

## INHOUDSOPGAVE

Culturele infrastructuur in Gent.....	3
Opzet van het onderzoek:.....	3
Behoeften op vlak van creatie- en presentatieruimtes bij podiumkunstenaars en muzikanten in Gent. ....	7
Overzicht van behoeften op vlak van creatieruimtes. ....	7
Overzicht behoeften presentatieruimtes.....	9
De huidige situatie in Gent.....	10
Vaststellingen uit het behoeften onderzoek bij podiumkunstenaars en muzikanten. ....	13
Inventaris infrastructuur in Gent. ....	15
Beleidsaanbevelingen. ....	20
Bijlagen.....	22
Overzichtslijst Culturele Infrastructuur in Gent. ....	22
Informatielijst bij bezoek aan een ruimte. ....	23

### OPZET VAN HET ONDERZOEK:

*Gent als scheppende stad, die door een doorgedreven bundeling van alle creatieve krachten een voortrekkersrol speelt bij de ontwikkeling van een duurzame, solidaire en op en samenleving.*

*Missie van de stad Gent.*

Begin 2008 kreeg vzw Repetitieruimtes de opdracht van Circa, het cultuurcentrum Gent, om een onderzoek te voeren naar culturele infrastructuur voor podiumkunstenaren en muzikanten in Gent. Bij de opmaak van het Cultuurbeleidsplan 2008-2013 was het gebrek aan een duidelijk overzicht van beschikbare repetitie- en presentatieruimten als een belangrijk aandachtspunt aangeduid.

*Blijvend investeren in werkruimten is een basisvoorwaarde ter ondersteuning van de creativiteit van de kunstenaars en producenten, zowel professionele als niet en/of semi-professionele.*

*Uit het cultuurbeleidsplan 'Er stroomt een Nijl door Gent'.*

Het Departement Cultuur wenst een stimulerende en faciliterende rol te spelen ten aanzien van cultuurcreatie in de Stad Gent. Beschikbaarheid van geschikte repetitie- en presentatieplekken is hierbij een belangrijk aandachtspunt. Het Cultuurcentrum, Circa, wil hierbij een aanvullende rol spelen door te fungeren als aanspreekpunt voor cultuurmakers die op zoek zijn naar een geschikte repetitie- of presentatieplek. Hiervoor is het noodzakelijk om over een accuraat en volledig overzicht van stedelijke en particuliere infrastructuur te beschikken.

3

*De scheppende stad is een stad die constant vernieuwt en vernieuwend is, een atelier waar ruimte is voor experimenten en innovatie. Een scheppende stad geeft en heeft de ruimte om te creëren, zowel de fysieke als de mentale ruimte.*

*Uit de missie Gent 2020.*

En net dat overzicht ontbrak bij het uitschrijven van het onderzoek. Verschillende lijsten met heel diverse locaties waar voorstellingen al hadden plaatsgevonden waren wel voorhanden, maar er was geen actuele overzichtslijst waarbij ook de creatieruimtes in kaart gebracht waren.

De onderzoeksopdracht bestaat in essentie uit de opmaak van een inventaris (databank) van infrastructuur in de stad Gent die als repetitie- en/of presentatieplek kan fungeren voor cultuurmakers en daarnaast in het voeren van een behoeften onderzoek bij cultuurmakers.

Er kunnen drie onderdelen onderscheiden worden in het onderzoek:

1. Het in kaart brengen van de behoeften bij cultuurmakers op vlak van creatie- en presentatieplekken in Gent.
2. Het inventariseren van beschikbare repetitie- en presentatieplekken voor cultuurcreatie in Gent, in een databank met kwalitatieve en praktische gegevens.
3. Het formuleren van strategische beleidsaanbevelingen omtrent het optimaliseren van bestaande infrastructuur voor cultuurcreatie en cultuurpresentatie en omtrent het creëren van nieuwe infrastructuur voor cultuurcreatie en cultuurpresentatie in Gent.

### *Methodiek*

Om het onderzoek op een goede manier op te volgen, feedback te geven aan vzw Repetitieruimtes en eventueel, waar nodig, bij te sturen, werd een stuurgroep samengesteld. Deze stuurgroep bestaat uit medewerkers van het Cultuurcentrum Gent, de staf van het Departement Cultuur, Dienst Kunsten, Dienst Receptieve Ruimten, Dienst Gebiedsgerichte Werking, de Jeugddienst en vzw Nucleo.

Om de behoeften van de verschillende kunstenaars in kaart te brengen werden verschillende interviews afgenomen met kunstenaars en vertegenwoordigers van steunpunten en organisaties die in Gent werkzaam zijn .

Bij ieder interview kwamen volgende vragen aan bod:

- Wat is de huidige situatie voor de kunstenaar op vlak van creatieruimtes (waar repeteren ze, hoe komen ze in die ruimte terecht, wat is de huurprijs voor een dergelijke ruimte, vinden de kunstenaars makkelijk een ruimte, ...)
- Welke reële noden hebben de kunstenaars rond creatieruimtes en rond presentatieplekken?
- Wat is voor hen de ideale creatieruimte is en wat is een absoluut minimum om op een kwalitatieve manier te kunnen werken aan een creatie?
- Welke verwachtingen zij hebben ten aanzien van de stad Gent op vlak van creatieruimtes en presentatieruimtes?

4

Overzicht gesprekpartners:

- Mathias De Prest, zakelijk leider toneelgroep Nunc.
- Johan Mast, coördinator van Circuscentrum Vlaanderen.
- Monique Lesenne, Koor en Stem Oost-Vlaanderen.
- Marc Coppens, Vegabo.
- Fabien Audooren, coördinator MiraMiro.
- Dirk D’Hoe, Danspunt.
- Eric Smout, coördinator Democracy.
- Luc Waegeman, coördinator Kinky Star.
- Nele Roels, zakelijk leider de Kopergietery.
- Rik Vandecaveye, Vooruit

Daarnaast werd gebruik gemaakt van de resultaten uit de bevraging rond repetitieruimtes die de vzw op het einde van 2007 bij muzikanten uitvoerde. In samenwerking met Poppunt en het Muziekcentrum Vlaanderen, deed de organisatie een online bevraging bij muzikanten. Via gemeenschappelijke adresbestanden werden zo'n 6000 muzikanten gemaïld met de vraag een online enquête in te vullen. In totaal vulden een kleine 1000 muzikanten de vragenlijst in.

Belangrijk is dat dit een bevraging was voor individuele muzikanten uit heel Vlaanderen, van alle niveaus en voor alle genres.

Bij verwerking werd geconstateerd dat bepaalde genres ondervertegenwoordigd waren. In dit geval werden bijkomende interviews afgenomen met steunpunten en vertegenwoordigers van die sector op Vlaams niveau. Ook zij kregen dezelfde vragen als de kunstenaars en vertegenwoordigers uit Gent voorgeschoteld.

Overzicht van de gesprekspartners:

- Rik Bevernage, coördinator van De Werf.
- Tijs Vastesaeger, Poppunt.
- Koen Gisen, muzikant.  
Maarten Quaghebeur, Rock' O Co en  
voorzitter van het MmAF.
- Mik Torfs, coördinator Jazzlabseries.
- Yves Dubouvry, DJ, medewerker aan Jong  
Talent DJ Corner, project voor beginnende  
DJ's bij Poppunt.
- Filip Santy, directeur Vlamo.
- Peter De Rop, coördinator  
Muziekmozaïek.
- Frederik Claeys, Muziekburo: een  
managementkantoor binnen de folk en de  
wereldmuziek.
- Tom Declercq, coördinator Keremos,  
alternatief managementkantoor.
- Roel Van Hoeck, coördinator  
sectorwerking bij het Muziekcentrum  
Vlaanderen.

5

In overleg met de stuurgroep werden twee rondetafels georganiseerd om een duidelijker beeld te krijgen van de reële situatie in Gent.

Rondetafel theatermakers:

- Dirk De Keyzer,
- Filip Vandemeulebroecke, de  
zeepcompagnie.
- Lieve Moeremans, 4 Hoog.
- David Bauwens, Ontroerend Goed.
- Eric Van Hoecke, Gamma.
- Johan Van Hoorde, Theaterplatform.
- Etienne De Ruyck, La Barraca.
- Dirk De Corte, Gamma.

Deze selectie van amateur en professionele theaters bood de mogelijkheid om de verschillende spelers binnen de theatersector samen te brengen rond het thema creatie en presentatieruimtes in Gent. Bij de samenstelling van de ronde tafel werd gekozen voor een mix van amateurgezelschappen en (jonge) professionele gezelschappen die op dit moment niet over een eigen infrastructuur beschikken. Dit bracht met zich mee dat enkele spelers elkaar voor de eerste maal op een dergelijk initiatief ontmoetten. De verzuchtingen en opmerkingen uit dit gesprek worden verder besproken.

Rondetafel met grote Gentse cultuurhuizen:

- Campo: Carl Gydé
- Handelsbeurs: Michael Joostens
- Bijloke: Frank Pauwels
- NTGent: Leen Van Welden
- Minardschouwburg: John Dierickx
- Vlaamse Opera: Inge Vekeman

Aangezien niet enkel de kunstenaars en muzikanten met de problematiek van creatie- en presentatieplekken geconfronteerd worden, opteerde de stuurgroep om ook de aanbieders van ruimtes in een ronde tafel bijeen te brengen. Bij de samenstelling werd bewust gekozen voor de traditionele spelers binnen het Gentse cultuurleven. Te meer dat deze huizen ook niet opgenomen werden in de plaatsbezoeken bij de inventaris. De bevindingen van deze rondetafel worden verder besproken.

Voor de inventaris van geschikte ruimtes voor podiumkunstenaars en/of muzikanten werd een overzichtslijst opgesteld van gekende ruimtes in Gent. Deze lijst is een samenvatting van verschillende lijsten die de diverse stadsdiensten in de loop der jaren opgesteld hebben. In overleg met Circa heeft iedere zaal een code gekregen om aan te duiden hoe belangrijk een bezoek aan de ruimte is. Van de volledige lijst is een kleine helft effectief bezocht. Tijdens het bezoek werd telkens een vragenlijst ingevuld waarbij zowel kwalitatieve aspecten als de praktische gegevens van de ruimte in kaart gebracht werd. Daarnaast werd ook voldoende aandacht besteed om de noden die de verhuurders hebben in kaart te brengen.

De beleidsaanbevelingen werden voorgelegd aan de stuurgroep en nadien nog verder uitgewerkt.

6

## BEHOEFTE OP VLAAK VAN CREATIE- EN PRESENTATIERUIMTES BIJ PODIUMKUNSTENAARS EN MUZIKANTEN IN GENT.

In de onderstaande schema's wordt vanuit de eigen werking van vzw repetitieruimtes en de gesprekken met kunstenaars en organisaties binnen het behoeften onderzoek, een overzicht gegeven van de minimale vereisten waar respectievelijk creatie- en presentatieruimtes aan moeten voldoen voor de kunstenaars binnen de verschillende genres. Eén algemene regel opstellen hierbij is zelfs binnen de verschillende subgenres niet altijd mogelijk. De eigenheid van een productie en de creatie van de kunstenaar, het niveau van de kunstenaar en de mogelijkheden op financieel vlak zijn factoren die een belangrijke rol spelen bij het bepalen van de eigenschappen van de ruimtes. Het overzicht geeft dan ook gemiddelden weer.

### OVERZICHT VAN BEHOEFTE OP VLAAK VAN CREATIERUIMTES.

Genre	Creatie amateur	Creatie professioneel
<b>Versterkte muziek</b>	Goed geïsoleerde ruimte met aangepaste akoestiek. Frequentie van 1 à 2 repetities per week. Opbergruimte noodzakelijk als het materiaal niet kan blijven staan in de repetitieruimte.	Goed geïsoleerde ruimte met aangepaste akoestiek. Repetitieproces gedurende enkele maanden permanent. Veel eigen materiaal waardoor een eigen/vaste ruimte ideaal is.
<b>Akoestische muziek</b>	Een ruimte waarin de akoestiek aangepast is aan de noden (afhankelijk van bezetting). De oppervlakte is steeds afhankelijk van de grootte van de groep. Isolatie is een belangrijke meerwaarde maar geen must. Frequentie van 1 à 2 repetities per week. Opbergruimte, zeker voor harmonieorkesten, is noodzakelijk.	Een ruimte waarin de akoestiek aangepast is aan de noden (afhankelijk van bezetting). De oppervlakte is steeds afhankelijk van de grootte van de groep. Isolatie is een belangrijke meerwaarde maar geen must. Frequentie van repetities afhankelijk van producties. Veel eigen materiaal waardoor een eigen/vaste ruimte ideaal is.

7

<b>Theater</b>	Eerste fase (ongeveer eerste twee maanden) niet noodzakelijk op de speellocatie. Afhankelijk van de aard van de voorstelling is een andere oppervlakte nodig. Laatste weken in repetitieproces moet er met decor en belichting kunnen gewerkt worden en moet ook alles kunnen blijven staand. Ideaal kan dit drie weken voor opvoering.	Ofwel hebben professionele gezelschappen een eigen infrastructuur of er kan gewerkt worden met coproducties. Vooral voor jonge, niet structureel ondersteunde ensembles is het vinden van een geschikte repetitieruimte niet altijd even makkelijk. De laatste weken van het repetitieproces moet alles scenisch gemonteerd kunnen worden op de plek van de première.
<b>Dans</b>	Grotere ruimtes (ongeveer 100m <sup>2</sup> ) met een goede ondergrond (licht verend, balletvloer of zwevend parket), spiegels (afhankelijk van genre), minimum aan technische middelen (muziekinstallatie, minimale belichting).	Grotere ruimtes (ongeveer 100m <sup>2</sup> ) met een goede ondergrond (licht verend, balletvloer of zwevend parket), spiegels (afhankelijk van genre), minimum aan technische middelen (muziekinstallatie, minimale belichting).
<b>Performance</b>	Afhankelijk van de aard van de performance. Vaak vrij veel materiaal waardoor het steeds op en afbouwen niet zo evident is.	Afhankelijk van de aard van de performance (met muziek, eerder in de dansrichting, ...). Vaak wel veel materiaal waardoor een vaste ruimte ideaal is. Voor een aantal kunstenaars is er de mogelijkheid om in samenwerking met een kunstencentrum een coproductie aan te gaan.
<b>Circustheater</b>	Grote ruimtes met voldoende hoogte. Amateurs kunnen vaak gebruik maken van de ruimte waar circusateliers hun werking in uitbouwen.	Grote ruimtes (100m <sup>2</sup> en minstens 9 m vrije hoogte). Langere periodes waarin een nieuwe productie kan voorbereid worden. Permanent gebruik van de ruimte.
<b>Straattheater</b>	Idem circustheater	

## OVERZICHT BEHOEFTEN PRESENTATIERUIMTES

Genre	Presentatie amateur	Presentatie professioneel
<b>Versterkte muziek</b>	Kleiner podium met kleine pa. Vooral muziekcafés en jeugdhuizen zijn een belangrijke speelplaats voor deze muzikanten.	Afhankelijk van de band kleinere of grotere zalen met een goede geluidsinstallatie.
<b>Akoestische muziek</b>	Afhankelijk van de grootte van het ensemble en het genre een ruimte met aangepaste akoestiek.	Afhankelijk van het ensemble en het genre een goede, akoestische aangename ruimte.
<b>Theater</b>	Theaterruimte met voldoende technische infrastructuur waarin het decor gedurende de gehele speelperiode opgesteld kan blijven.	Afhankelijk van het genre/soort van de voorstelling. Minimale technische infrastructuur moet voorhanden zijn.
<b>Dans</b>	Vrij groot podium in ruimte met voldoende technische infrastructuur.	Vrij groot podium in ruimte met voldoende technische infrastructuur.
<b>Performance</b>	Afhankelijk van de soort performance.	Afhankelijk van de soort performance.
<b>Circustheater</b>	Of in open lucht of in grotere zalen met grote podia.	Of in open lucht of in grotere zalen met grote podia.
<b>Straattheater</b>	Geen specifieke ruimtes nodig.	Geen specifieke ruimtes nodig.

### Opmerking:

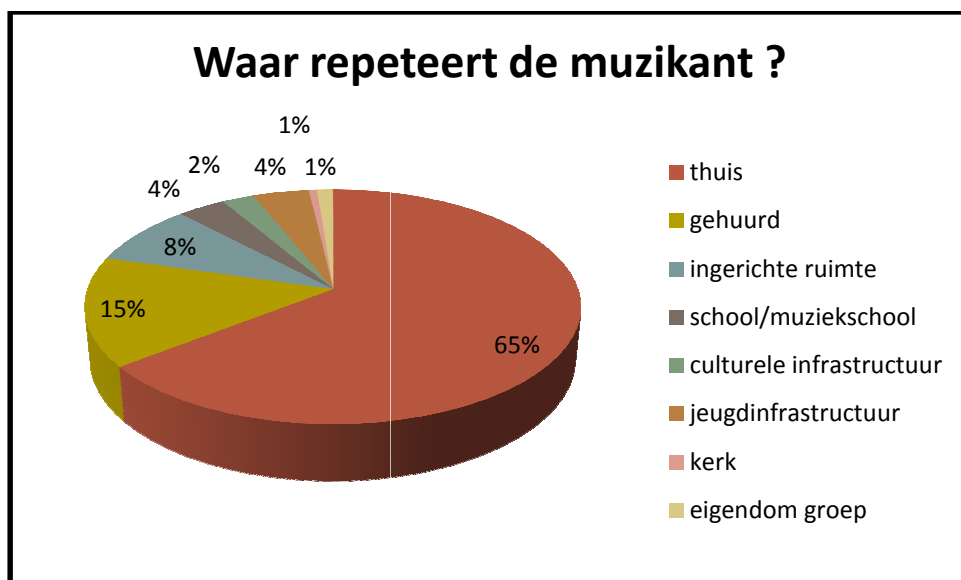
Doorheen het onderzoek werd duidelijk dat bij presentatie ook artistieke paramaters meespelen. Gesubsidieerde cultuurhuizen (klein en groot) hebben een eigen profiel waarbinnen zij programmeren. Dit maakt dat voor bepaalde producties (zowel op amateur als op professioneel niveau) naast het vinden van een ruimte ook moet gezocht worden naar een speler die dergelijke producties wil of kan opnemen binnen zijn programma.

9

## DE HUIDIGE SITUATIE IN GENT.

Uit een online bevraging bij 700 muzikanten uit Vlaanderen die vzw Repetitieruimtes in samenwerking met het Muziekcentrum Vlaanderen en Poppunt uitwerkte eind 2007, blijkt dat heel wat muzikanten binnen alle genres op zoek zijn naar een geschikte repetitieruimtes. De resultaten uit de bevraging werden in het kader van dit onderzoek opnieuw geanalyseerd, met een focus op Gent en de regio rond Gent.

*Enkele bevindingen:*



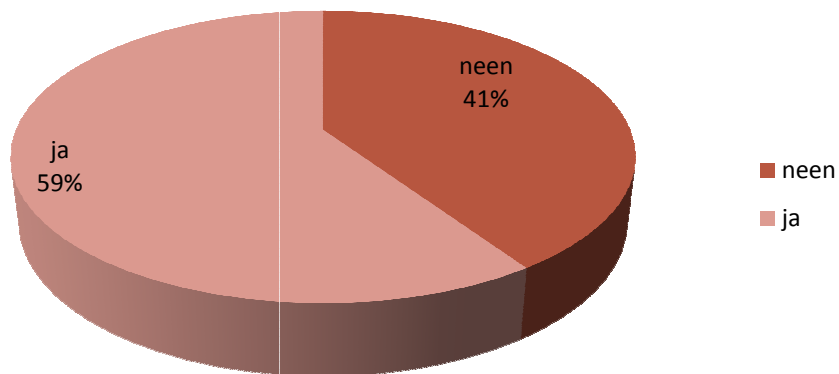
10

De meeste muzikanten repeteren thuis. Van de muzikanten die aangeven thuis te repeteren, doet meer dan 70% dit bovendien ook in een ruimte die niet exclusief voor muziek gebruikt wordt (woonkamer, slaapkamer, ...). Bovendien wordt over het algemeen niet geïnvesteerd in de isolatie van de repetitieruimte in de woning. Slechts 5% van de muzikanten die thuis repeteren heeft een investering gedaan op vlak van isolatie.

Slechts 15% van de muzikanten huurt een ruimte bij een particulier of een gemeentelijke dienst. Opmerkelijk is bovendien ook het relatief lage aantal muzikanten dat gebruik maakt van jeugdinfrastructuur en culturele infrastructuur.

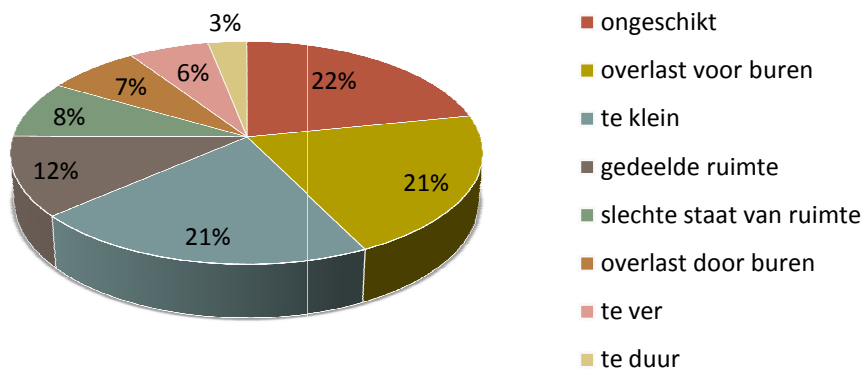
Het aantal groepen dat een repetitieruimtes in eigen bezit heeft (eigendom van de groep) ten slotte is bijzonder laag.

## Op zoek naar een ruimte?



59% van de muzikanten in Vlaanderen is op zoek naar een nieuwe/andere repetitieruimte. Uit de analyse van de resultaten voor Gent bleek dat in deze regio 68% van de muzikanten op zoek is naar een ruimte. Vergelijkingen met andere grootstedelijke gebieden leren dat dit niet enkel in Gent zo is, maar voor een deel toe te schrijven is aan de specificiteit van de grootsteden en de aantrekkingskracht van 'bekendere' muzikanten uit deze grootsteden. Bovendien repeteren ook heel wat 'niet Gentse' muzikanten in Gent zelf.

## Redenen om een ruimte te zoeken.



De meeste muzikanten zijn op zoek naar een ruimte omdat hun huidige ruimte ongeschikt is voor hun muziek of omdat er overlastproblemen zijn. Een te kleine ruimte is ook een belangrijke reden om te zoeken naar een nieuwe plek. Afstand speelt dan weer niet zo'n bepalende rol in de zoektocht naar een geschikte werkplaats.

Vanuit deze bevraging wordt duidelijk dat heel wat muzikanten in Gent op zoek zijn naar een geschikte repetitieruimte. De huurprijs en de beschikbaarheid van de ruimte zijn de belangrijkste criteria voor de muzikanten. Aanwezigheid van een opbergruimte en een zanginstallatie zijn ook belangrijk maar wegen minder door bij het zoeken naar een nieuwe repetitieruimte.

Naast de bevraging bij muzikanten (en de bijkomende gesprekken) werden in Gent ook heel wat kunstenaars en organisaties bevraagd (zie hoger).

Een overzicht van de knelpunten die naar voor kwamen in die verschillende interviews:

	<b>Creatie</b>	<b>Presentatie</b>
<b>Versterkte muziek</b>	Duidelijk gebrek aan goed uitgeruste repetitieruimtes.	Niet echt een gebrek door verschillende grote spelers en een uitgebreid cafécircuit. Wel nog een gemis aan een kleinere clubzaal.
<b>Akoestische muziek</b>	Gebrek aan ruimtes, deels door een tekort, deels door gebrek aan communicatie over de bestaande ruimtes.	Niet echt een gebrek, wel onduidelijkheid over beschikbaarheid bestaande ruimtes.
<b>Theater</b>	Geen groot gebrek aan ruimtes.	Gebrek aan ruimte door specificiteit repetitieproces binnen ak sector.
<b>Dans</b>	Gebrek aan ruimtes voor semi-professionele ensembles en voor ak sector.	Gebrek aan ruimte met voldoende capaciteit en minimale infrastructuurvereisten.
<b>Circus en straattheater</b>	Groot gebrek aan ruimtes vooral door grote oppervlakte die voor beide kunstvormen vereist is.	Niet echt een gebrek door de specificiteit van de kunstvormen.

## VASTSTELLINGEN UIT HET BEHOEFTE ONDERZOEK BIJ PODIUMKUNSTENAARS EN MUZIKANTEN.

### *Creatieruimtes.*

Er is een duidelijk gebrek aan goede repetitieruimtes voor versterkte muziek. Nieuw is dit niet, want uit de dagelijkse werking van vzw Repetitieruimtes blijkt al enkele jaren dat er heel wat muzikanten op zoek zijn naar een geschikte werkplek in het Gentse. Bovendien komen heel wat muzikanten uit andere steden ook in Gent repeteren, deels doordat hier een aantal goede ruimtes zijn, deels ook door de aantrekkingskracht die de Gentse muziekcène heeft.

Ook muzikanten die akoestische muziek spelen, zijn heel vaak op zoek naar een andere ruimte. Vooral die groep muzikanten werkt thuis in een niet aangepaste ruimte, of, in het geval van grotere ensembles, in een onaangepaste ruimte met een vaak slechte akoestiek. De eisen waaraan ruimtes voor deze muzikanten moeten voldoen, zijn minder streng op vlak van isolerende waarde dan bij de versterkte muzikanten. Het is opvallend bij deze groep dat zij heel moeilijk de weg vinden naar bestaande infrastructuur.

Voor de podiumkunsten is er vooral een gebrek aan een duidelijk overzicht met ruimtes waar een minimum aan infrastructuur voorhanden is. Vaak weten kunstenaars echt niet waar ze terecht kunnen buiten de gekende, gesubsidieerde kunstinstellingen in Gent.

Voor straattheater en circuskunsten is er een groot gebrek aan een goed uitgeruste ruimte. Dit is geen nieuw fenomeen, verschillende rapporten en studies hebben dit in het verleden bij verschillende beleidsniveaus al aangekaart. De vaststelling is echter dat het voor deze genres tot op vandaag heel moeilijk is om in Gent een geschikte creatieruimte te vinden.

Opvallend is ook dat de kunstenaars de diverse prijszettingen die door de verhuurders gehanteerd worden telkens opnieuw aankaarten. Goede banden hebben met een verhuurder levert vaak een voordeling tarief op, maar niet alle kunstenaars kunnen hiervan profiteren. Resultaat is dan ook dat vaak de jongere, niet structureel ondersteunde kunstenaars, het heel moeilijk hebben om een betaalbare en kwalitatieve ruimte te vinden.

### *Presentatieruimtes.*

Bij presentatie van podiumkunsten en muziek speelt, zowel bij de professionelen als bij de amateurs, het artistieke niveau vaak een belangrijke rol. Gesubsidieerde infrastructuur selecteert op basis van een eigen artistieke visie, waarvoor zij ook hun ondersteuning van de overheid verkrijgen. Dit maakt dat een voorstelling in eigen beheer voor heel wat ensembles de enige mogelijkheid is om in Gent te spelen.

Ook hier is het grootste probleem voor veel kunstenaars het gebrek aan een overzicht van beschikbare en kwalitatieve infrastructuur. Opvallend is ook dat heel wat kunstenaars stedelijke initiatieven als stadsdagen niet of onvoldoende kennen. Verschillende kunstenaars gaven ook aan dat het voor hen helemaal niet duidelijk is wat er in zo'n stadsdag inbegrepen is.

Net zoals bij de creatieruimtes, merken de kunstenaars ook op dat er een heel diverse prijszetting gehanteerd wordt. Bepaalde zalen zijn voor vele kunstenaars nagenoeg onbetaalbaar, terwijl die zalen, volgens hen, toch heel vaak leegstaan.

Een aantal kunstenaars merkt op dat Gent geen fysiek cultuurcentrum heeft. Volgens hen zou hier een deel van de problemen op presentatievlak mee opgelost kunnen worden. Ze verwijzen naar andere steden en gemeenten waar het cultuurcentrum naast de eigen programmering ook heel wat amateurkunsten producties ondersteunt. Bovendien zou dit, opnieuw volgens een aantal kunstenaars, een oplossing kunnen bieden voor die ensembles die over heel Vlaanderen met hun productie in cultuurcentra kunnen spelen, behalve in Gent.

Recent onderzoek van Locus toont aan dat in de meeste culturele centra er een verhouding van 2/5 eigen programmering en 3/5 externe programmering gehanteerd wordt. Onder deze laatste categorie vallen voorstellingen door amateurgezelschappen/organisaties, privé initiatieven, concerten en voorstellingen georganiseerd door socio-culturele organisaties en ook de verschillende vergaderingen.

De roep naar een fysiek cultuurcentrum moet dus enigszins genuanceerd worden. De eigen invulling van een artistiek team binnen zo'n centrum zou ook nog een aantal spelers in de kou laten staan, maar de externe programmering zou wel degelijk een oplossing kunnen bieden voor een aantal groepen.

## INVENTARIS INFRASTRUCTUUR IN GENT.

Als eerste stap bij het inventariseren van culturele infrastructuur in Gent, werd een overzichtslijst opgesteld. Vanuit diverse lijsten die door verschillende stadsdiensten bijgehouden worden/werden, is dit overzicht opgesteld. Hierop staan heel diverse locaties, zowel stedelijke als particuliere infrastructuur, zowel creatie- als presentatieruimten.

Deze lijst is een eerste aanzet, maar is allesbehalve een volledig overzicht van alle bestaande infrastructuur. De ruimtes die er in opgenomen zijn, werden in het verleden door een of meerdere kunstenaars al gebruikt. Het is dus geenszins een definitief overzicht, eerder een aanzet tot.

De lijst bevat ongeveer 250 ruimtes waarvan een derde effectief bezocht werd. Bij het bezoek werd steeds een checklist ingevuld en werd ook gepolst naar de problemen/wensen van de verhuurder/eigenaar in verband met het verhuren aan culturele actoren.

Een overzicht met algemene kenmerken per categorie:

### 1. Cultuurhuizen.

Naast de grote huizen (Campo, Vooruit, De Centrale, De Vlaamse Opera, Muziekcentrum de Bijloke, De Handelsbeurs en de Minard) zijn er nog heel wat andere, kleinere culturele instellingen in Gent die ook over een eigen infrastructuur beschikken. Het gaat hier om een mix van professionele organisaties (Larf! en Wisper, De Kopergietery, Muziek Lod, B'rock en Nunc, ...) en amateur gezelschappen die over eigen infrastructuur beschikken (La Barraca, Studio 18, Theater Krakeel, Scala). Kenmerkend voor deze infrastructuur is de eigen werking die de organisaties er opzetten. Dat betekent dat er vaak niet veel tijd meer overblijft om hun infrastructuur open te stellen voor derden. Bovendien hanteren veel van deze organisaties een artistieke kwaliteitseis, eigen aan hun dagelijkse werking, bij het selecteren van kunstenaars die er hun werk kunnen presenteren. Veel goed uitgeruste zalen dus, maar globaal gezien worden ze al zeer frequent benut.

In de loop van het onderzoek werd een rondetafel gesprek georganiseerd met de grote huizen. Centraal stond de vraag of en op welke manier zij geconfronteerd worden met een eventueel gebrek aan culturele infrastructuur in Gent. Voor hun eigen artistieke werking hebben de grote huizen niet echt problemen op vlak van infrastructuur. De organisaties staan ook open voor derde gebruikers, maar er moet toch wel een link zijn met het eigen artistieke profiel of op zijn minst passen binnen de eigen werking. Jonge professionele kunstenaars kunnen zeker en vast kansen krijgen binnen de eigen werking. Bepaalde ruimtes worden verhuurd en in principe kan iedereen die huren. Vaak worden dan ook verschillende tarieven gehanteerd, afhankelijk van de aard van gebruik.

### 2. Scholen.

Op de overzichtslijst stonden diverse scholen, uit de verschillende netten, dagonderwijs, hoger onderwijs en deeltijds kunstonderwijs. Niet alle scholen in Gent zijn echter in de lijst opgenomen, verder onderzoek naar hun infrastructuur en hoe zij die ter beschikking (kunnen) stellen dringt zich dan ook op.

Heel wat schoolinfrastructuur uit het Stedelijk Basisonderwijs wordt al ter beschikking gesteld van kunstenaars/organisaties. De Freinetschool De Vlieger beschikt zo bijvoorbeeld over een toneelzaal met podium. Verenigingen kunnen van deze zaal gebruik maken als dat past binnen de planning van de school. De ruimte wordt dan via de Stad Gent ter beschikking gesteld, na goedkeuring op het college. De ruimte wordt vrij

vaak gebruikt door verschillende organisaties, zowel occasioneel als op regelmatige basis. Zo maken onder meer De Ingang, Kop Van Troje en De Balsemblomme regelmatig gebruik van de zaal. Elk schooljaar moet de planning opnieuw bekeken worden en kunnen nieuwe afspraken gemaakt worden.

Het patrimonium van de Universiteit Gent wordt ook vaak ter beschikking gesteld of verhuurd aan culturele verenigingen. Een duidelijke politiek is er echter niet en een aantal ruimtes zou in principe meer gebruikt kunnen worden. Zo staat het Filmplateau bijvoorbeeld regelmatig leeg. Verder onderzoek rond toegangsvormen en verdere ondersteuning op beheersvlak is nodig om deze infrastructuur meer open te stellen voor cultureel gebruik.

Andere onderwijsinstellingen stellen hun infrastructuur al open voor hun eigen studenten/kunstenaars (DKO, Conservatorium, KSO, Orfeusinstituut, Operastudio). Hierdoor kunnen heel wat amateurkunstenaars en jonge professionals een geschikte werkplek vinden. Afhankelijk van de situatie kan er nog een grotere bezettingsgraad gehaald worden.

Algemeen kan men stellen dat er een groot potentieel is binnen de schoolinfrastructuur. De praktische organisatie van het beheren van een ruimte als creatie- of presentatieruimte is voor veel scholen echter een onbekend element dat bovendien ook heel wat extra personeelsinzet met zich mee brengt. Onderzoek naar mogelijke beheersystemen voor deze ruimtes zou dan ook kunnen bijdragen aan een beter benutten van bestaande infrastructuur en aan een gebrek aan creatieruimtes. Daarnaast zou ook een onderzoek rond het integreren van creatieruimtes in de huisvesting van de hogescholen en de universiteit enkele nieuwe pistes kunnen opleveren. De grote studenten populatie in Gent zou zo niet langer op de private markt beroep moeten doen.

### 3. Stedelijke infrastructuur.

16

Onder de stedelijke infrastructuur vallen zowel de Receptieve ruimtes, de buurtcentra, de clubhuizen voor senioren en de Jeugdhuizen.

De Stad Gent stelt heel wat ruimtes open voor socio-culturele verenigingen via de Dienst Receptieve Ruimten. Binnen dit aanbod werden slechts 9 ruimtes als potentiële creatie- of presentatieruimtes beschouwd. De meeste ruimtes kunnen niet echt gebruikt worden als creatieruimte omwille van de specifieke uitrusting (eerder ontmoetingsruimte of vergaderzaal dan een echte repetitieruimte) of omdat een wekelijkse repetitie er heel moeilijk mogelijk is. Een aantal ruimtes is bijzonder geschikt als presentatieruimte (Cultuurkapel Sint-Vincent, De Joan Van Den Hautezaal in het Gravensteen) voor specifieke genres of producties. Het beheersysteem, waarbij de gebruiker minstens 6 weken op voorhand moet reserveren en waarbij erkende verenigingen voorrang krijgen op het reserveren van de locatie, brengt met zich mee dat heel wat individuele kunstenaars en ad hoc initiatieven minder makkelijk gebruik kunnen maken van deze infrastructuur.

De Buurtcentra in de verschillende wijken in Gent beschikken over heel wat ruimtes die ter beschikking staan van socio-culturele activiteiten in de wijk. Slechts een deel van deze infrastructuur komt in aanmerking als creatie- en/of presentatieruimte voor muzikanten en podiumkunstenaars. Doordat deze ruimtes vooral ter beschikking staan van de buurt, wordt het bovendien ook moeilijk om in die ruimtes die dan wel geschikt zijn ook nog op regelmatige basis te repeteren. Op dit moment voert de Dienst Buurtcentra een onderzoek waarbij per zaal bekeken wordt waarvoor de ruimtes geschikt zijn. De resultaten van dit onderzoek moeten nog bekend gemaakt worden.

Naast de buurtcentra vallen ook de polyvalente ruimtes die samen met de Jeugddienst gebouwd werden onder deze categorie. Deze ruimtes worden heel frequent gebruikt door verschillende culturele actoren uit de buurt, een goede zaak en vaak een oplossing voor de plaatselijke theatergezelschappen (bijvoorbeeld in Oostakker en in Sint-Denijs-Westrem). Jammer genoeg is bij de realisatie van de zalen soms te veel het polyvalente karakter vooropgesteld, waardoor het voor een aantal kunstenaars onmogelijk wordt om de zaal te kunnen gebruiken. In MinusOne zijn bijvoorbeeld geen opbergruimtes voorzien en is de akoestiek in de ruimte niet ideaal, waardoor repetities voor versterkte muziek zo goed als onmogelijk zijn. Jammer want tijdens de weekdagen (en ook 's avonds) wordt de ruimte vaak niet gebruikt. In Oostakker werden wel repetitieruimtes voorzien onder het podium van de zaal. Alleen zijn die niet goed geïsoleerd waardoor de ruimtes niet gebruikt kunnen worden bij activiteiten in de grote zaal.

De clubhuizen voor senioren in Gent, verspreid over de verschillende huizen, zijn vrij divers qua indeling en constructie. Over het algemeen is er steeds een grote aanwezigheid van natuurlijk licht, wat heel interessant is, maar op vlak van isolatie voor versterkte muziek het aantal mogelijkheden vermindert. Kenmerkend voor deze ruimtes is het grote belang van de plaatselijke organisatie bij het beheer van de ruimte. Dit brengt ook met zich mee dat het niet evident is om deze ruimtes als kunstenaar te huren. De eigen werking krijgt vanzelfsprekend voorrang en de uitrusting van de ruimte is ook naar die eigen werking ingevuld.

Verschillende van deze clubhuizen hebben wel een potentieel om als repetitieruimte voor podiumkunstenaars of als presentatieruimte voor specifieke projecten gebruikt te worden. Alleen is het op dit moment niet altijd even makkelijk om goede afspraken te maken met de beheerders van de ruimtes om op een efficiënte manier te kunnen werken.

De jeugdhuisen in Gent beschikken over het algemeen over een mooie infrastructuur waar zowel creatie als presentatie van versterkte muziek mogelijk is. Veel jeugdhuisen willen hun infrastructuur ook openstellen voor jonge bands met leden uit de eigen werking of uit de buurt. Alleen kunnen ze hun ruimte niet onderverhuren volgens het huurcontract dat ze zelf hebben met de Stad Gent. Occasioneel worden die ruimtes wel ter beschikking gesteld, maar een betere regeling hiervoor zou zowel voor de jeugdhuisen als voor de jonge bands wel een goede oplossing kunnen bieden.

17

#### **4. Kerken/Kapellen en parochiale huizen.**

Voor heel wat muzikanten zijn kerken en kapellen de ideale presentatieplek. Zowel vocale muziek als akoestische instrumentale muziek (hoofdzakelijk klassiek) vinden hun publiek in deze ruimtes. In de inventaris werden slechts enkele kerken opgenomen en bezocht. Repetities zijn vaak niet echt mogelijk gezien een hoge energiekost en het feit dat veel kerken nog gebruikt worden. Op presentatievlak is er natuurlijk ook een onderscheid tussen ontwijde kerken en nog voor diensten gebruikte kerken. Voor heel wat klassieke muziek is er niet direct een probleem om in een nog functionerende kerk een concert te organiseren. Al mag het programma ook niet indruisen tegen de katholieke praktijk (zoals de pastoor van de begijnhof kerk OLV Ter Hoyen het verwoordde).

Daarnaast zijn er ook ontwijde kerken (zoals de Parnassus en de Drongenhofkapel) waar gezocht wordt naar nieuwe invullingen en huurders. Beide voormalige kerken bieden heel wat mogelijkheden, maar het is nog niet helemaal duidelijk welke invulling ze in de toekomst zullen krijgen.

Gent kent heel wat parochiezalen en parochiale huizen die vaak over een toneelzaal of grotere polyvalente ruimte beschikken. Deze ruimtes worden vaak al gebruikt door verschillende socio-culturele verenigingen. In het Parochiehuis Sint-Paulus bijvoorbeeld maakt een dansorganisatie gebruik van de grote zaal, behalve tijdens

de voorstellingsperiode van een amateurtheatergezelschap. Het is een typische theaterzaal uit de jaren 60, met een verhoogd podium en coulissen. Ideaal als repetitieruimte voor verschillende podiumkunstenaars en zeker geschikt als presentatieplek voor een aantal voorstellingen. Andere parochiale werkingen worden reeds zo intensief gebruikt dat zij eigenlijk geen ruimte meer hebben om nog andere verenigingen of kunstenaars toe te laten..

Algemeen is een database met de juiste contactgegevens voor de verhuur van de kerk/kapel/parochiehuis een heel belangrijke stap voor het gebruik van deze ruimte. Voor veel kunstenaars is het zeer onduidelijk bij wie ze terecht moeten voor het aanvragen van het gebruik van die ruimte. Ook bij deze ruimtes viel een heel diverse prijspolitiek op tijdens de loop van het onderzoek.

## 5. Socio-culturele organisaties.

In Gent zijn heel wat socio-culturele organisaties actief die vaak ook over een eigen infrastructuur beschikken. De verenigingen staan meestal wel open om andere culturele gebruikers toe te laten in hun infrastructuur. Maar, net zoals bij de culturele organisaties, gaat de eigen werking natuurlijk voor. De meeste ruimtes hebben wel veel potentieel, maar het is voor de meeste organisaties vaak moeilijk om de extra inzet bij het openstellen van de ruimtes aan derden te garanderen binnen de huidige opdracht. Parallel aan het onderzoek rond het beter benutten van onderwijsinfrastructuur, moeten ook hier een aantal mogelijkheden verder onderzocht worden, zodat die organisaties die er interesse in hebben, makkelijker de stap kunnen zetten om hun infrastructuur open te stellen.

Andere organisaties hebben dan weer wel vergaderruimte ter beschikking, maar zijn niet echt uitgerust voor creatie en presentatie van muziek of podiumkunsten.

18

## 6. Privaat aanbod.

De laatste categorie op de lijst bevat privé initiatieven en organisaties die occasioneel hun ruimtes open stellen voor culturele gebruikers. In de lijst staan hier verschillende cafés waar muziekgroepen voor een caféconcert terecht kunnen, een aantal feestzalen en congressentra. Enkele ruimtes zijn specifiek voor culturele gebruikers interessant (Poortackere Monasterium en Eskimo fabriek bijvoorbeeld) omdat de ruimte op zich goed ingericht is en de eigenaars verschillende verhuurders toe laten. Andere ruimtes zijn dan weer minder ideaal om als creatie of presentatieruimte gebruikt te worden (vooral de cafés, maar ook een ICC of hotels waar er wel vergaderzalen ter beschikking kunnen worden gesteld, maar dit zijn geen specifiek uitgeruste ruimtes.). De prijszetting is heel divers.

### *Algemene bemerkingen bij de inventaris:*

Heel wat eigenaars/beheerders van ruimtes staan wel open om hun infrastructuur meer te verhuren, maar hebben problemen om hun ruimte bekend te maken bij het juiste doelpubliek, kunnen moeilijk een permanentie voorzien in de avonduren of in de weekends of hebben nood aan een begeleiding en ondersteuning op vlak van het beheren van repetitieruimtes. Een duidelijke database en de nodige ondersteuning op vlak van het beheren van ruimtes kan tot meer goede ruimtes leiden.

Een aantal eigenaars ontbreekt het aan financiële middelen om de nodige investeringen te kunnen doen om hun ruimte als creatieruimte te verhuren. Extra onderzoek naar een uitbreiding van de bestaande investeringssubsidie voor culturele ruimtes (nu vooral gericht op wijkinfrastructuur) dringt zich dan ook op. Hieraan gekoppeld zou een onderzoek rond samenwerking met de private sector voor het realiseren en beheren van repetitieruimtes een aantal nieuwe mogelijkheden kunnen opleveren.

Heel wat ruimtes met een polyvalent karakter hebben als nadeel dat ze vaak voor weinig kunstenaars echt een geschikte werk of presentatieplek kunnen zijn. Het is evident dat ruimtes door een zo groot mogelijk aantal gebruikers moet kunnen gehuurd worden, maar tegelijk dringt een duidelijke keuze voor bepaalde activiteiten zich van bij het begin op. Het is makkelijker om een koffietafel te organiseren in een goede dansruimte dan om een dansrepetitie te voorzien in een cafetaria...

Verder is de grote diversiteit in huurprijzen bij ruimtes van eenzelfde categorie (ongeveer dezelfde grote en dezelfde uitrusting) opvallend. Vooral voor jonge ensembles zijn de gangbare prijzen vaak te hoog, waardoor die op zoek moeten naar alternatieven en bijgevolg ook vaak uit de boot vallen.

19

### *Conclusies:*

Algemeen kan men concluderen dat er op zich heel veel ruimtes zijn waar culturele activiteiten mogelijks in kunnen plaatsvinden. Er zijn echter vaak nogal wat hinderpalen (logistiek of beheersmatig) om die ruimtes ook optimaal te benutten. Verder onderzoek (zie verder) rond bepaalde aspecten dringt zich dan ook op.

Heel wat ruimtes zijn ook onvoldoende bekend bij de kunstenaars. Een duidelijke en toegankelijke database is hiervoor dan ook een belangrijke stap.

Als de vraag naar culturele infrastructuur vergeleken wordt met het aanbod, dan moet men wel vaststellen dat er op een aantal vlakken een tekort is. Vooral repetitieruimtes voor (versterkte) muziek, voor dans en voor straattheater zijn op dit moment niet in staat om de grote vraag te beantwoorden. Daarnaast is het voor podiumkunstenaars op semiprofessioneel niveau vaak moeilijk om een geschikte presentatieplek te vinden.

## BELEIDSAANBEVELINGEN.

Aanbevelingen met betrekking tot communicatie:

1. **Ontsluit een database met culturele infrastructuur in Gent.**

Uit het onderzoek blijkt dat heel wat ruimtes nog meer gebruikt kunnen worden. Maar kunstenaars hebben vaak geen weet van die ruimtes. Een duidelijke database, publiek toegankelijk en met een objectieve beschrijving van de verschillende ruimtes kan hierbij een belangrijke tool zijn. Belangrijk is dat deze database regelmatig geüpdatet wordt.

2. **Communiceer helder en volledig over de stadsdagen.**

Heel wat kunstenaars en organisaties zitten met grote vragen bij dit ondersteunend initiatief. Niet iedereen weet hoe hij/zij er beroep op kan doen en velen verwachten dat alles gratis ter beschikking gesteld wordt. Een duidelijke en heldere communicatie hierover dringt zich dan ook op.

Aanbevelingen met betrekking tot ondersteuning:

3. **Geef eigenaars van ruimtes de nodige ondersteuning.**

Vaak zitten eigenaars met een aantal kleine, praktische vragen die hen ervan weerhouden om hun ruimte meer open te stellen. Een ondersteuning (in de vorm van een brochure) of een aanspreekpunt waarbij die eigenaars weten waar ze terecht kunnen met hun vragen rond het beheren van een culturele infrastructuur kan op korte termijn voor een aantal extra mogelijkheden zorgen.

4. **Geef eigenaars een financiële ondersteuning voor de realisatie van nieuwe repetitieruimtes.**

Naar analogie met subsidiereglementen rond repetitieruimtes zoals bij de provincie Oost-Vlaanderen, kan een nieuw reglement voor creatieruimtes in Gent bijdragen tot een oplossing van het tekort aan ruimte. In Gent bestaat reeds een investeringssubsidie waar organisatie beroep op kunnen doen. Een specifiek reglement rond een ondersteuning van de realisatie van creatieruimtes kan echter meerdere nieuwe spelers (en indien mogelijk ook private personen) over de drempel halen om hierin te investeren.

5. **Geef podiumkunstenaars en muzikanten een vorm van 'huursubsidie' voor creatie- en presentatieruimtes.**

De stad Gent heeft met het "reglement voor het verlenen van huursubsidies aan de Gentse niet-structureel gesubsidieerde toneelgezelschappen" al een tool om kunstenaars en muzikanten te ondersteunen in hun zoektocht naar een geschikte creatie- of presentatieruimte. Een uitbreiding van het reglement naar andere podiumgezelschappen en muzikanten en een stijging van de budgetten, zal meer kunstenaars de mogelijkheid bieden om van de bestaande infrastructuur gebruik te maken.

Aanbevelingen met betrekking tot verder onderzoek:

**6. Onderzoek naar een beter benutten van bestaande culturele infrastructuur.**

Tijdens het onderzoek werd duidelijk dat heel wat onderwijsinstellingen, stedelijke infrastructuur en ook socio-culturele organisaties zoeken naar een ideaal systeem om hun infrastructuur meer open te stellen voor culturele gebruikers. Vaak hebben de eigenaars heel wat problemen rond verzekeringen, beschikbaarheid van personeel om ruimtes open te stellen, toegankelijkheid van de creatie- of presentatieruimte binnen een groter geheel van infrastructuur, ... . Verder onderzoek, met een aantal case studies, kan hier heel wat bruikbare informatie opleveren en uiteindelijk de eigenaars van gebouwen beter ondersteunen om hun ruimtes ook ter beschikking te stellen.

**7. Onderzoek naar incentives om profit sector te betrekken bij realisatie creatie- en presentatieruimtes.**

Vanuit de werking van de organisatie en het onderzoek in Gent, stellen we vast dat zowel de profit sector als private personen open staan om ruimtes ter beschikking te stellen van culturele actoren. De meesten zetten op dit moment echter nog de laatste stap niet of zien af van een noodzakelijke investering. Bovendien kunnen in bijvoorbeeld drukke winkelstraten leegstaande delen van een gebouw makkelijk tot repetitie-infrastructuur omgevormd worden, zonder een al te hoge investering. Binnen een dergelijk onderzoek zijn opnieuw een aantal case studies noodzakelijk om goede praktijkvoorbeelden uit te werken die dan model kunnen staan en waardoor het beleid de nodige voorzieningen kan uitwerken.

**8. Onderzoek op korte termijn naar realisatie repetitieruimtes voor muziek en straattheater.**

Uit het onderzoek blijkt duidelijk een tekort aan kwalitatieve repetitieruimtes voor (versterkte) muziek en een repetitieruimte voor straattheater en circuskunsten. In Gent zijn op dit moment voor deze kunstvormen niet voldoende ruimtes. Onderzoek op korte termijn moet aantonen waar er mogelijks nieuwe ruimtes kunnen bijkomen en wie welke verantwoordelijkheden op zich moet nemen.

21





Vzw Repetitieruimtes  
Abrahamstraat 13  
9000 Gent  
[wies@repetitieruimtes.be](mailto:wies@repetitieruimtes.be)  
[www.repetitieruimtes.be](http://www.repetitieruimtes.be)  
0478/54.64.52

